

LABOD je glasilo delovne skupnosti Tovarne oblačil LABOD Novo mesto — Izhaja vsako tretjo sredo v mesecu v nakladi 2200 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik: Milan Bratož, tehnični urednik: Marjan Moškon — Grafična priprava: ČZP Dolenjski list, tiska Knjižgotisk, Novo mesto

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LABOD TOVARNE OBLAČIL NOVO MESTO

o čem razpravljamo te dni

NOVOSTI PRI UREJANJU
NEKATERIH RAZMERIJ
S SAMOUPRAVNIMI
SPLOŠNIMI AKTI

V posameznem TOZD-u te dni tečejo razprave o dveh skupinah samoupravnih splošnih aktov in sicer:

I. spremembah ali dopolnitvah splošnih aktov, ki se sprejemajo z referendumom:

— samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD v DO Labod

— statuta DO Labod in

— statuta TOZD.

V vseh treh primerih gre za formalno uskladitev firme DO oz. imena TOZD, dejavnosti TOZD in medsebojne odgovornosti s predpisi, ki so izdani na podlagi določil zakona o združenem delu (odlok o klasifikaciji dejavnosti, spremembe uredbe o registraciji OZD in predpisi s področja LO ter DSz).

Ceprav so spremembe bolj formalnega značaja menimo, da so najpomembnejše naslednje spremembe:

1. v firmi DO oz. v imenu TOZD ni več sedeža DO oz. TOZD ter skrajšane firme oz. imena;

2. medsebojna odgovornost TOZD ni več opredeljena z višino sredstev rezervnega sklada ampak z 1/3 vsake posamezne prevzete odgovornosti. Prav tako določamo sredstva DO, ki so ji potrebna za opravljanje nalog za katere je pooblaščen. Ta sredstva so se doslej združevala pri TOZD „Commerce“, kar pomeni, da ne gre za novo združevanje sredstev ampak za preusmeritev del združenih sredstev za potrebe DO. Ta sredstva se vnaprej vodijo kot združena sredstva TOZD in se po zaključnem računu tako tudi razporedijo;

„Zakon o vzgoji in varstvu predšolskih otrok izhaja iz ugotovitve, da zagotavljajo delavci, delovni ljudje in občani predšolsko vzgojo, da bi predšolskim otrokom zagotovili celovit razvoj in jim omogočili varno in zadovoljno otroštvo.“ (iz temeljnih odločb Zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok) — V jedilnici vrtca v Ločni.

3. dejavnosti TOZD so usklajene s predpisi;

4. usklajevanje pogojev in razpisane postopke o imenovanju poslovnih organov s predpisi in družbenimi dogovori;

5. bolj temeljita opredelitev področja ljudske obrambe in družbene samozaščite. Pri tem določamo naloge posebnega organa na tem področju (komiteji za LO in DSz) ter oblike družbene samozaščite, kakor tudi bolj konkretne dolžnosti posameznih organov, služb in delavcev na tem področju.

Torej lahko zaključimo, da ne gre za spremembe razmerij med TOZD ali pa za spremembe samoupravnih pravic delavcev in da s temi spremembami le usklajujemo nekatera določila splošnih aktov s predpisi in izpopolnjujemo našo samo-

upravno obveznost do ljudske obrambe in družbene samozaščite. O teh spremembah so delavci TOZD razpravljali na zborih in na organih upravljanja. Na podlagi teh sprememb smo določili prečiščeno besedilo teh aktov o katerem bomo odločali na referendumu;

II. o drugi skupini splošnih aktov — novi osnutki samoupravnih sporazumov:

a) o združevanju finančnih sredstev in organiziranju posebne finančne službe;

b) o medsebojnih razmerjih pri združevanju dela in sredstev ob pridobivanju in razporejanju skupnega prihodka v skupnem poslovanju.

Pri teh splošnih aktih smo poudarili, da gre za nove osnutke zato, ker so prvi osnutki teh aktov v obravnavi že od začetka druge polovice prejšnjega leta.

Novost je v tem, da so v obravnavi krožili trije osnutki samoupravnih sporazumov, ki naj bi urejali področje združevanja sredstev; kreditiranja in skupnega poslovanja, mi pa smo združili nekatera področja in prišli le do dveh osnutkov samoupravnih sporazumov.

Pravna osnova za urejanje te problematike so:

1. določila zakona o združenem delu,

2. določila zakona o temeljnih sistema cen in družbeni kontroli cen,

3. zakon o obveznem združevanju dela in sredstev proizvodnih OZD in OZD blagovnega prometa,

4. zakon o temeljnih kreditnega in bančnega sistema,

5. zakon o deviznem poslo-

(nadaljevanje na 2. strani)

o čem razpravljamo te dni

(nadaljevanje s 1. strani)

vajnu in kreditnih poslih s tuji-
no,

6. določila drugih predpisov,
ki temeljijo na zgoraj navedenih
predpisih (uredba o potrošni-
škem kreditu ipd.),

7. določila samoupravnega
sporazuma o združevanju
TOZD v DO Labod ter dejanska
razmerja med TOZD pri skup-
nem poslovanju.

Vsebinska opredelitev aktov
nam pove, da gre za naslednjo
problematiko:

1. združevanje finančnih
sredstev med TOZD v DO La-
bod, pri čemer opredeljujemo:
nujnost združevanja sredstev,
cilje združevanja in oblike zdru-
ževanja. Ob ugotovitvi, da so
sredstva v TOZD in da so
TOZD pooblastili DO ali TOZD
„Commerce“, da opravljata del
dejavnosti, ki bi jih sicer moral
opravljati TOZD sam (nabava
reprodukcijskega materiala ali
opreme; prodaja izdatkov
TOZD ipd.) nam ni težko priti
do zaključka, da moramo zdru-
ževati sredstva, če želimo da
nam DO ali TOZD „Commerce“
zagotovi potreben material
za delo in plačevanje obvezno-
sti TOZD ipd. Poleg tega še
vedno lahko rešujemo določene
finančne težave s kreditnimi
posli. V obeh primerih torej ne
glede na to ali gre za združeva-
nje sredstev ali za kreditne od-
nose moramo oblike in po-
stopke opredeliti s splošnim
aktom.

Prav zaradi tega smo opre-
delili tudi naloge posebne finan-
čne službe, ki deluje na tem
področju ter pooblastila orga-
nov v tem postopku. Menimo,
da je zelo pomembno vprašanje
— opredelitve — informiranja
delavcev na področju finančnih
zadev.

2. medsebojna razmerja v
skupnem poslovanju opredelju-
jemo: osnovna izhodišča za
skupno poslovanje (organizira-
nost, planiranje in predmet
skupnega poslovanja itd.); med-
sebojna tehnološka—poslovna
razmerja med TOZD v procesu
skupnega poslovanja, pri čemer
poskušamo čim bolj konkretno
opredeliti medsebojne naloge,
pooblastila in odgovornosti
med proizvodnimi TOZD in
TOZD „Commerce“ (odnos do
delovne skupnosti je urejen s
posebnim samoupravnim spora-
zumom med TOZD in delovno
skupnostjo); pridobivanje in

razporejanje skupnega prihodka
pri čemer opredeljujemo merila
za ugotavljanje deleža TOZD v
skupnem prihodu ter metodo-
logijo za obračun skupnega pri-
hodka; kakor tudi skupne osno-
ve za pridobivanje ter razporeja-
nje skupnega dohodka in za
razporejanje dohodka v TOZD.

Prav tako smo opredelili po-
oblastila organov upravljanja v
tem procesu, kakor tudi naloge
v zvezi s spremljanjem uresniče-
vanja medsebojnih odnosov po
tem samoupravnem sporazumu
in obveščanje delavcev o pro-
blemih skupnega poslovanja.
Medsebojno soodvisnost v skup-
nem poslovanju lahko razume-
mo le če opredelimo skupno
poslovanje s tremi osnovnimi
fazami poslovanja in s skupno
nalogo delovne skupnosti.
Skupno poslovanje zajema:

začetno fazo (raziskava trži-
šča, zaključevanje in programi-
ranje proizvodnje ter nabava
materiala in priprava potrebne
dokumentacije — delovnega na-
loga;

osrednjo fazo skupnega po-
slovanja ki zajema proizvodnjo
vseh vrst izdelkov v vseh naših
proizvodnih TOZD (krojenje,
šivanje, montažo, likanje, adjus-
tiranje — zlaganje) ter

končno fazo skupnega poslo-
vanja, ki predstavlja aktivnost
TOZD „Commerce“ pri prevze-
mu izdelkov in dostava izdelkov
kupcem.

V vseh teh fazah sodeluje
delovna skupnost pri opravlja-
nju določenih skupnih nalog in
usklajevanje skupnega poslova-
nja.

Ta dva samoupravna sporazu-
ma se sprejemata tako, da bo
izvršilni odbor DS DO po kon-
čani razpravi določil končno
besedilo katov, na kar se DS
TOZD odloči ali pristopi k spo-
razumu ali ne. Nazadnje DS DO
ugotovi veljavnost sporazuma.
Ta je veljaven, če so ga podpisa-
li predstavniki vseh TOZD.

DIMITAR PERIČ,
vodja pravne službe

Razprava v Delti o spremembah in dopolnitvah pravilnika o
delovnih razmerjih in varstvu pravic delavcev TOZD ter pravilnika
o izobraževanju.

nova kolekcija

Ob predstavitvi kolekcije
za pomlad — poletje 1982 je
stekel tudi pogovor med pred-
stavniki TOZD Commerce, pro-
izvodnih temeljnih organizacij
vrhnjih oblačil in pa razvojno
službo. Namen sestanka je bil
določiti predelave modelov po
posameznih temeljnih organiza-
cijah programa vrhnjih oblačil
ter organizirati nemoten potek
izdelave te kolekcije.

Plan predelave kolekcije
pomlad — poletje 82 so prisotni
pregledali po mesecih, med
katerimi je marec najmočnejši v
prodaji na domačem tržišču, 45
odstotkov, slede pa februar 28
odstotkov in v aprilu 21 odstot-
kov. Pokritje vseh TOZD s
prodanimi količinami za do-
mači trg in izvoz pa je od 100
— 130 odstotno. Ob tem naj
navedem, da bo pri izvozu za
firmo Jobis delal TIP—TOP, za
Zimmerana Zala in za Schulza
Temenica.

Glede na modne tendence in
zahteve tržišča je iz kolekcije
pomlad — poletje 82 prodanih
največ artiklov iz zelo lahkih
tkanin, ki niso najprimernejše
za obdelavo v programu VO, saj
strojna oprema le-tega ni pri-
lagljena tako lahkim materi-
alom, prav tako likalne naprave
in tehnologija sama ne. Prisotni
so imeli nekaj pripomb oz.
pomislekov ob tako širokem
asortimanu kolekcije, kar sili k
specializaciji posameznih brig-
ad. Ker tržišče in modne
usmeritve zahtevajo svoje, se
moramo podrediti modnim ten-
dencam in usmeriti vse sile za
zagotovitev redne priprave in
odpreme kolekcije. V ta namen

je bil dan predlog, da priprava
dela, TOZD TIP—TOP in raz-
vojna služba skupno proučijo in
pripravijo možnost specializira-
nih brigad in da pripravijo plan
in možnosti za zagotovitev
potrebne opreme.

Na sestanku so prisotni spre-
jeli tudi program dela po TOZD
in sicer je v sklopu tega sprejela
TOZD Zala celoten program in
še cca 2000 komadov svilenih
kril iz TOZD Temenica. TOZD
Temenica je prav tako sprejela
celoten program, toda s pri-
pombo, da so vsi artikli za
katere je predviden okrasni šiv,
prešiti z dvoiglovko širine 7
mm. V TOZD TIP—TOP je
zaradi večjega asortimana lah-
kih tkanin izrazitejša potreba
po specializaciji brigade. V
mesecu marcu bi morala TOZD
TIP—TOP predelati 7800 kom-
pletov. Odgovorni delavci
TOZD bodo skupaj s tehnologi
in pripravo dela ponovno pre-
gledali kolekcijo ter o vseh
potrebah ali morebitnih spre-
membah obvestili razvojno služ-
bo.

Nemudoma so stekle tudi
priprave za pravočasno zagoto-
vitev ustrezne strojne opreme.
Med temi je več potreb, navede-
mo naj le nekaj teh: potrebe po
dvoigelnih strojih različnih raz-
makov, stroj za všiv traku,
nabiranje volanov, za prišivanje
paspul, potreba po likalnih
mizah — parorazvodnikov in
elektro-parnih likalnikov...
Nekaj bo možnih zamenjav
znotraj naše delovne organizaci-
je, nekaj strojev lahko odkupi-
mo od Krima iz Ljubljane, za
določene stroje tečejo dogovori
za posojilo z Novoteksom, za
dva stroja pa je možnost nabave
preko Jobisa in Ludberga, ker
uvoz pač ni mogoč.

Pravočasen in resen pristop
na pripravo za novo kolekci-
jo, ki je kreirana po zahtevah
našega tržišča in o zadnjih
modnih zapovedih, zahteva od
vseh nas polno angažiranost,
kar pa smo tudi dolžni našim
kupcem.

ŠTEFAN NEMEC

VSE VEČ NEZAPOSLENIH V ZAHODNI EVROPI

Zadnje mesece se je že tako
zaskrbnjujoče visoka stopnja ne-
zaposlenosti v državah evropske
gospodarske skupnosti še po-
večala. Več kot deset odstot-
kov nezaposlenih imajo v Belgiji
(12,8), Veliki Britaniji (11,5) in
Irski (10,4), najmanj pa v
Luksemburgu in Grčiji, kjer je
nezaposlenega manj kot en
odstotek aktivnega prebivalstva.
Zaskrbnjujoče je tudi to, da je
med nezaposlenimi največ mla-
dine, ki je pravkar končala šole.

Inženir varstva pri delu, tov. Rifelj s poverjenikom iz tega področja v TOZD TEMENICA, tov. Nikom Peričem.

aktivnost delegatov komunistov

Osnovna organizacija ZK v DSSS je na svoji seji temeljito analizirala delo delegatov – komunistov v posameznih interesnih skupnostih. Pred volitvami za naslednje mandatno obdobje smo si zadali nalogo oceniti delo vseh delegacij in na podlagi tega pristopiti k delu v prihodnje. Delegati v posameznih SIS, ki so tudi člani Zveze komunistov, naj bi bili vodilna delovna sila v delegacijah, za katere je bilo vse premalo navdušenja. Od delegatov – komunistov pričakujemo dosleden in deloven odnos ter spodbudo ostalim delegatom. Prav tako naj bi bili med delegati prav člani ZK tisti, ki bi skrbeli za reden pretok informacij med delegati in bazo, saj je prav pretok informacij ključnega pomena za delegatski sistem.

Iz analize dela delegacij je razvidno, da smo v marsikateri delegaciji pravilno kadrovali, saj so te delegacije, kljub določenim težavam vezanim na konferenco delegacij in prostorski razdrobljenosti, dobro delale. Nasprotno pa smo z napačnim kadrovanjem, ki je imelo često tudi namen le zapolniti določeno delegatsko mesto, zavrla delo posamezne delegacije. Ob misli, da naj bi delegatska mesta pokrivali delavci vseh področij, je vendarle prevladalo mnenje, da je za določeno delo potrebno veselje in posluš. To mnenje nas je vodilo tudi pri evidentiranju delegatov za drugo mandatno obdobje.

Tudi v naši analizi smo našli opombe, ki govorijo o preobsežnih in prezahtevnih materialih ter o ne dovolj tesni povezavi s strokovnimi službami. Ob tem lahko rečemo, da se s zani-

manjem in voljo za delo najde pot tudi skozi materiale za skupščino, prav tako pa moramo dodati, da so iskali poti do strokovnih služb tisti delegati, ki so se za delo zanimali, torej delegati tistih SIS, ki so dokaj dobro delovale.

S tem, da smo vezani v konference delegacij, je gotovo intenzivnost naših mnenj manjša, saj imamo delegati iz različnih sredin često različna mnenja oz. dajemo poudarke različnim vsebinam. Tudi sam sklic sestanka konference delegacij je v našem primeru težji. Prav zato bi morali redno in dosledno spremljati prisotnost, voditi natančne zapisnike... Tega pa v veliki večini ni bilo.

Prav je, da smo analizirali delo delegacij in da se bomo na odstopanjih, ki so se pokazala v prvem mandatu, učili in delo v bodoče zastavili trdneje in pravilneje.

Osnovna organizacija ZK v DSSS pa bo posvečala delu delegatov – komunistov več pozornosti, oz. spremljala njihovo delo v konferenci delegacij SIS.

POČASNEJŠA RAST

Kot kaže, smo se Slovenci odločili za upočasnitev rasti gospodarskega razvoja – vsaj tako je razbrati iz osnutka slovenske resolucije za prihodnje leto. To postane zlasti očitno, če primerjamo osnutek slovenske z osnutki resolucij ostalih republik in pokrajin. Slovenska resolucija načrtuje rast družbenega proizvoda za 0,2 odstotka, industrijske proizvodnje 0,0, zaposlenosti 0,3, izvoza 6 in zmanjšanje naložb za 5 odstotkov. V Bosni in Hercegovini, Srbiji in na Hrvaškem načrtujejo 4-odstotno rast družbenega proizvoda, v Črni gori 3,7, v Vojvodini 3 do 3,6 in v Makedoniji 3 do 3,5-odstotno. Slovenija izrazito odstopa tudi od načrtanega petletnega plana, v katerem je bila navedena 3,5-odstotna rast družbenega proizvoda.

iz prodaje ob koncu leta

V začetku leta smo s precej skrbjo gledali na prodajo za leto naprej. Ob izteku pa lahko rečemo, da je bila tudi v tem letu prodaja pozitivna. Toda pogled v trgovine pa pove, da so letos zaloge ostale velike, kar bomo nedvomno čutili pri nadaljnji prodaji, pričakovati pa je tudi, da bo riziko bistveno večji od dogovorjenega po branžnem sporazumu.

Prav zaradi precejšnjih zalog po trgovinah je stekla v TOZD Commerce akcija za izvršitev vseh inventur v decembru, da bi od 4. do 15. januarja opravili tudi svoje delo na tržišču. Vzroke za precejšnje zaloge po trgovinah na terenu ni težko najti, saj vemo, da je kupna moč upadla, poleg tega pa tudi letošnje vreme do sedaj ni narekovalo večjih zimskih nakupov. Nekateri centri so iskali poti iz te situacije s tem, da so omogočili potrošniška posojila, sicer pa so zaloge še vedno precejšnje. Kakšna je situacija z našimi izdelki, pa bomo natančneje seznanjeni po pregledu tržišča in bomo o tem tudi poročali v našem glasilu.

V teku pa je priprava za odpremo artiklov za prvo polovico leta 1982. Pri normalnih pogojih bi v januarju mesecu stekla odprema 180.000 komadov srajčevine in 100.000 komadov športa. Toda doslej je ostalo še nekaj nerešenih vprašanj. Med temi je v teku sprememba dela cene za promet med trgovino in proizvodnjo (zmanjševanje rabata). Še vedno je odprto vprašanje cen, saj Skupnost za cene vrača vloge za prvo polletje 1982 – torej je tudi vprašanje cen še vedno odprto. V teku pa so tudi razgovori o spremembah davkov na promet. Od teh treh navedenih odprtih vprašanj pa je odvisen tudi naš pričetek odpreme.

B. V.

kako vključujemo določila o minimalnih standardih

Na pobudo kadrovske komisije v občini Bežigrad je tudi v TOZD TIP-TOP stekla akcija za analizo in preverjanje v kolikšni meri smo v naše planske akte vključili določila Samoupravnega splošnega akta v minimalnih standardih delavcev. Ta akt je bil leta 1977 predložen, sprejet pa leta 1979; torej je za nas obvezujoč. Osnovna ugotovitev na ravni občine je, da so določila tega dokumenta premalo upoštevana v planskih aktih, natančnejši pogled v naši delovni sredini pa pove naslednje:

Ker je že z resolucijo omejeno zaposlovanje, na tem področju ni nobenega odstopanja, s tem pa se seveda tudi ne pojavljajo problemi reševanja novih stanovanjskih vprašanj.

Na področju izobraževanja je TOZD TIP-TOP razpisala tri štipendije za proizvodne poklice, dve pobudi pa sta bili tudi za izobraževanje ob delu. Splošna usmeritev daje največ poudarka izobraževanju iz dela, le-to pa v naših delovnih sredinah še ni moglo zaživeti.

Ob poglavju reševanja stanovanjskih problemov je dogovorjena stopnja za pomoč individualnim gradnjam in za nakup družbenih stanovanj. Ker je v TOZD TIP-TOP teh sredstev malo, so se doslej odločali le za individualna posojila in tako svojih stanovanj nimajo. V bodoče bo potrebno tem problemom posvetiti več pozornosti.

Pri ostalih poglavjih, ki jih v veliki meri določa tudi naša resolucija, ni odstopanj.

Na zboru delavcev TOZD TIP-TOP je bila ena od točk dnevnega reda posvečena tudi navedenim področjem v sklopu izvajanja Samoupravnega sporazuma o minimalnih standardih.

Poštenje več velja kot sto oralov sveta.

Denar le ti imej, pa glej, da denar ne bo tebe imel.

Dovolj je bogat, kdor ni nikomur dolžan.

Kar je preveč še s kruhom ni dobro.

„Družbena pravica vzgoje in varstva ni le pravica, ki jo daje družinam in otrokom naša Ustava, pač pa tudi pomemben element, ki omogoča staršem temeljitejšo posvečanje delovnim obveznostim, samoupravnim pravicam in dolžnostim, hkrati pa je vzgoja in varstvo globok interes družbene skupnosti.

Prav zato pa ni le naključje, da bo v zaostrenih pogojih gospodarjenja razpravljala konferenca SZDL Jugoslavije o družbeni skrbi za mladi rod. V pripravi je široko zastavljena vzpodbuda vsem samoupravnim skupnostim, v katerih delavci in občani uveljavljajo svoje in družbene interese glede zdravja, rasti vzgoje, izobraževanja in socialne varnosti otrok,“ je ob otvoritvi vrtca v Ločni (Novo mesto) dejala tov. Rometova, predsednica gradbenega odbora za ta vzgojno-varstveni zavod. Problem otroškega varstva in vzgoje je v naših – pretežno ženskih – kolektivih še toliko izrazitejši. Po temeljnih organizacijah združenega dela smo povprašali kako so se lotili reševanja teh vprašanj.

TOZD TEMENICA

Iz strani občine Trebnje je bilo doslej za varstvo in vzgojo predšolskih otrok premalo storjenega. Kapacitete so občutno premajhne, saj je na voljo le en vrtec ter jasli. Veliko prošelj za vključitev v vrtce in jasli ostaja nerešenih, saj so ob letošnjem šolskem letu vključili le dvajset otrok, prošelj pa je bilo okoli sto. V teku je sicer akcija za razširitev prostorskih kapacitet, ki bi omogočile rešitev varstva večjega števila predšolskih otrok. Novogradnja je nemogoča, saj Skupnost otroškega varstva nima finančnih sredstev. Nova gradnja je predvidena šele ob koncu pet-letnega obdobja. Vendar je za rešitev tega perečega problema predviden več variant – zadnja predvideva priredbo stare šole, ki bo izpraznjena ob polletju, vendar je za te prostore veliko zanimanja in pritiska tudi iz drugih strani. Nujno pa bi bilo vprašanje otroškega varstva posvetiti kar največ pozornosti in ta problem rešiti čim prej.

V TOZD Temenica beležijo že tri leta nazaj precejšnjo odsotnost iz dela zaradi poročniških dopustov. S tem se kopičijo tudi vprašanja varstva otrok. V štirih letih je zaradi neurejenega varstva zapustilo kolektiv Temenice kar deset (10) šivilj; zadnja v septembru letos. V TOZD Temenica so sodelovali pri sprejemanju otrok v vrtce in jasli, toda zaradi že omenjenih prostorskih težav številnih prošelj niso mogli ugodno rešiti.

Iz vrtca v Ločni.

V bodoče pričakujejo v TOZD Temenica vključevanja ob razreševanju problemov otroškega varstva tudi sodelovanje kadrovske-socialne službe. Če bi v Trebnjem pridobili nove prostore za vrtce in jasli, bi skušali v Temenici pritegniti mlade in sposobne šivilje, ki so zaradi neurejenega varstva zapustile delovno razmerje, da se vrnejo na delo. Spremljanje tega področja pa zahteva tudi v tem kolektivu vse skrbnejšo obdelavo in pripravo za leta pred nami.

TOZD DELTA

Direktorica TOZD Delta, tov. Novakova je predsednica Skupnosti otroškega varstva v občini Ptuj. Tako smo dobili kar najizčrpnjše informacije o prizadevanjih te občine pri urejanju vprašanj iz področja otroškega varstva in vzgoje. Preko občinske skupnosti otroškega varstva deluje vzgojno-varstveni zavod, v katerega je vključenih 1300 predšolskih otrok v 62 oddelkih. To predstavlja komaj 18,6 odstotkov zasedenosti v starosti od osmih mesecev do vstopa v osnovno šolo in je v primerjavi z republiškim poprečjem, ki znaša 35 odstotkov, zelo nizko.

Največ otrok je v mestnih vrtcih, ki so v enajstih (11) krajevnih skupnostih; so pa tudi vrtci v zunanjih krajevnih skupnostih, prav iz teh pa je tudi največ delavk TOZD Delta. Stalno so prisotne potrebe po novih vrtcih, še posebno po večjih kapacitetah v jaslih; hkrati pa velja ugotovitev, da so letošnje podražitve „uravnale“ te potrebe. Tako je letos uspelo ugodno rešiti vse prošnje za vrtce, nerešenih je le še nekaj jasličnih potreb.

V TOZD Delta je zaradi dvo-izmenskega dela vključevanje otrok v vrtce, ki delajo deset ur na dan, težje. Skupno je 170 predšolskih otrok naših delavk, v vzgojno-varstvene ustanove pa je vključenih le trideset otrok. Večina delavk rešuje varstvo v krogu družine in podobno, poudariti pa je treba, da gre v teh primerih predvsem za varstvo; vzgoja, socializacija otrok ipd. pa ostaja ob strani. Sicer VV zavod Ptuj organizira preko krajevnih skupnosti Cicibanovo šolo – osemdeset ur letno, ki jo financira skupnost otroškega varstva in ki nudi otrokom v domačem varstvu tudi del radosti in načina vzgoje, kot se jo deležni otroci v vrtcih.

TOZD TIP-TOP in enota COMMERCE v Ljubljani

Starostna struktura delavcev v TOZD TIP-TOP je taka, da ni večjih težav in potreb glede urejanja predšolskega varstva in vzgoje. Kljub temu pa je cca 25 predšolskih otrok naših delavk. V primeru reševanja prošelj za te malčke, posreduje skupaj s krajevno skupnostjo v kateri delavka stanuje in v kateri deluje komisija za sprejem, tudi temeljna organizacija in skupno dokaj uspevamo pri reševanju prošelj. Ob zadnjem uspešnem samopriskupku smo si v Ljubljani izborili bitko za smelo zastavljeni cilj – 45 odstotkov otrok vključiti v vzgojno-varstvene ustanove. Kar se tiče naših delavk, ki se pretežno vozijo iz zunaj krajevnih skupnosti, da so često na boljšem kot starši v mestu samem, kjer je kapacitet bistveno primanjkovalo. Kot pa je že rečeno, smo si s tretjim samopriskupkom zagotovili na tem področju varnejšo prihodnost.

TOZD ZALA

V Idriji je, za razliko od drugih občin, v vrtcih dovolj prostih mest, prihodnjo pomlad pa bodo končane tudi jasli. V te bodo lahko starši vključili otroke s sedemnajstimi meseci. Slednji nov objekt gradijo v Spodnji Idriji, kjer raste veliko novo stanovanjsko naselje. V ta del Idrije se je preselilo tudi precej delavk iz TOZD Zala. S to novo pridobitvijo bo v občini Idrija v glavnem rešen problem otroškega varstva in vzgoje, hkrati pa seveda tudi to vprašanje v naši temeljni organizaciji združenega dela – Zali.

TOZD LIBNA

TOZD Libna je zakupila v krškem vrtcu devet mest, ki jih tudi koristi. Potrebe po prostih mestih v vzgojno-varstvenih ustanovah so velike, saj je problem varstva otrok v tej delovni sredini vse bolj pereč. Bili so tudi primeri, ko so delavke zapustile delovno organizacijo prav zaradi neurejenega varstva. Kljub temu, da delajo v Libni v dveh izmenah, so zahteve po večjih kapacitetah v vrtcih velike. V Krškem delujejo tudi jasli, toda nobena delavka TOZD Libna nima svojega otroka vključenega v jasli.

Ta čas tečejo tudi dogovori o razširitvi prostorov v sedanjem vrtcu in v naši temeljni organizaciji razmišljajo še o dodatnem zakupu določenega števila prostih mest. Ob nastalih velikih potrebah pri reševanju varstva predšolskih otrok, pričakujejo v bodoče tudi večje sodelovanje članov komisije za družbeni standard. Komisija, ki je sicer delavna, se bo morala v bodoče tudi neposredno vključevati v reševanje problemov varstva oz. v vključevanje otrok naših delavk v vzgojno-varstvene ustanove.

ve. V prihodnjem mandatu pričakujejo v Libni tudi živahnejše delovanje oz. povezovanje med SIS otroškega varstva, komisijo za družbeni standard in socialno službo.

TOZD Ločna, Commerce in DSSS

V novomeški občini je število zaposlenih žena v zadnjih letih močno narastlo, saj se je letos povzpelo na 11.105 ali 46,1 odstotek od vseh zaposlenih. Ob tem dejstvu je problem otroškega varstva vse bolj prisoten. Kljub izgradnji novih vrtcev, se število odklonjenih otrok bistveno ne zmanjšuje. V občini Novo mesto je od 100 zaposlenih žensk, le 16 otrok vključenih v organizirano varstvo. (Za primerjavo: v Gorici je v VZZ 47 %, v Kranju 48 %, v Kopru 56 %). Kljub temu pa lahko rečemo, da so prizadevanja na tem področju v naši občini velika. Vsa pozornost mora biti v tem času posvečena vprašanju jasli oz. varstvu dojenčkov, ki postaja že kar akuten. Skupnost otroškega varstva se je obvezala, da bo nosilka izgradnje vrtca in jasli v Ločni. Prvi del načrta je realiziran (o otvoritvi vrtca smo v našem glasilu že pisali), ostajajo pa še jasli za 86 dojenčkov.

Za novomeški del Laboda lahko trdimo, da je problem vključevanja otrok naših delavk v VVZ v veliki večini rešen. V jaslih, oz. organiziranem domačem varstvu so štirje otroci, 68 otrok pa je vključenih v vrtce. Od tega so v vrtcu na Ljubljanski cesti trije otroci, v Bršljini je sedem otrok, na Ragovski tudi sedem, na Malem slatniku so štirje otroci, v vrtcu Novoteks je eden otrok, štirje v vrtcu na Drski 1 in sedem v vrtcu na Drski 2, na Mestnih njivah je šest otrok in v novem vrtcu v Ločni kar trideset otrok naših delavk.

Pri uresničevanju celovite družbene skrbi za otroke so se tudi naše TOZD po svojih močeh vključevale v razreševanje problemov tega področja. V posameznih občinah in s tem tudi naših TOZD so bili storjeni veliki pozitivni premiki, druge skušajo zamujeno nadoknaditi. V naših pretežno ženskih kolektivih je vprašanje varstva in vzgoje otrok še toliko izrazitejše; vzporedno s tem pa je tudi naša skrb za izenačevanje pogojev v vseh okoljih za srečno in zdravo otroštvo. Otroci so naša prihodnost. Zrastli bodo v ljudi, ki naj nadaljujejo to, kar smo ustvarili doslej. Če jih bomo vzgojili v delovne, humane in samoupravno socialistično usmerjene ljudi, se nam ni bati za prihodnost. Prav zato nam ne sme biti žal naporov za doseg teh ciljev.

IZ ČLANKA VIDE TOMŠIČ

žensko vprašanje

Kapitalistična razredna družba je razvila dotedanje zgodovinske nastale oblike diskriminacije žensk kot sestavni del zasebnolastniških razmerij in eksploatacije dela do absurda v vseh pogledih, ekonomskim, političnim, družbenem in osebnem. Na trditvah, da je ženska po svoji naravi manjvredna, vnaprej določena le za materinstvo in gospodinjstvo, je kapitalistična družba gradila svojo dvojno moralo, ter norme za civilno, zakonsko, družinsko, premoženjsko, dedno in drugo pravo. Razvoj proizvodnih sil in industrijska revolucija sta množično vključila otroke, predvsem pa ženske v delo izven gospodinjstva in tako zanikala vse dotedanje „znanstvene“ resnice. Vendar pa so bile prednosti, ki jih je prinašalo vztrajanje pri tezi o ženski „naravni“ vlogi in o ženski kot vzdrževani osebi, vse preveč donosen vir za ekstraprofit, da bi se je kapitalisti in njihovi ideologi kar prostovoljno odrekli. Se več: ponudbo ženskega dela so spretno izkoristili za znižanje njegove cene. V takšnih pogojih se je postavila pred delavsko gibanje lažna dilema: boriti se za vrnitev ženske in otrok domov in za večje zaslužke moških ali pa se boriti skupaj – moški in ženske – zoper izkoriščanje, za nove oblike odnosov v zakonu in družini, za nove družbene odnose z novimi moralnimi vrednotami!

Analize razrednih vzrokov za diskriminacijo žensk in revščino delavskih družin ter napotilo na revolucionarno pot iz takšnega stanja – v svobodno asociacijo proizvajalcev – predstavljata epohalno delo Marxa, Engelsa, Baebela in drugih v XIX. stoletju, Lenin pa je v XX. stoletju prelil njihova spoznanja v prakso prve proletarske revolucije in države. Marksisti so ugotovili, da vzroki neenakopravnega položaja žensk ne leže v tem, da bi bili moški njihovi tlačitelji in obenem dognali, da ženske ne predstavljajo enotne strukture, temveč je njihov položaj nedeljivo povezan z obstojem razredne družbe, ki temelji na izkoriščanju človeka po človeku, na podlagi zasebnega lastništva. Pot osvoboditve žensk, pot njihove osebne, družinske in družbene emancipacije je torej lahko samo pot boja proti slehernemu izkoriščanju in zatiranju, pot revolucionarne borbe za zrušitev

razrednega družbenega sistema. Osvoboditev žensk je in bo nemogoča vse dotlej, dokler je ženska izključena iz družbeno-proizvodnega dela; vse dotlej, dokler ne sodeluje v najširši družbeni proizvodnji pod pogojem, da jo gospodinjstvo delo le še neznatno obremenjuje. Na tem marksističnem spoznanju temeljijo tudi podmene za odpravo individualne družbe kot ekonomske družbene enote – s spreminjanjem zasebnega gospodinjstva v družbeno industrijo, podružbljanjem vzgojnih in izobraževalnih funkcij družine in z razvijanjem svobodnih in enakopravnih razmerij med njenimi člani. Revolucionarni boj za takšne cilje lahko vodi samo delavski razred, ki se more osvoboditi kot razred le z zrušitvijo kapitalističnega sistema, s tem pa tudi razrednega sistema nasploh.

V neposredni revolucionarni akciji je Lenin na podlagi znanstvenega socializma posebej poudaril medsebojno odvisnost med aktivno borbo žensk v revoluciji in njenim uspehom.

Lenin je trdil: „Ni socialističnega gibanja brez široke udeležbe pretežnega dela delovnih žensk...“ ter, da je „iz izkušenj vseh osvobodilnih gibanj razvidno, da je uspeh revolucije odvisen od tega, v kolikšni meri so bile v njej udeležene tudi ženske.“

knjižnica v delti

O tem, da deluje v TOZD Delta knjižnica, smo v našem glasilu že pisali. Tovarišica Magdičeva, ki poleg ostalih svojih del vodi tudi knjižnico, pravi, da beležijo že trideset rednih bralcev, številni pa se pridružijo občasno. Med rednimi bralci je največje zanimanje za beletristiko, medtem ko je med priložnostnimi največ povpraševanja po strokovni in marksistični literaturi.

V knjižnici TOZD Delta svoj fond knjig dopolnjujejo, sodelujejo pa tudi s potujočo knjižnico iz Ptuja.

Delavke lahko obiščejo knjižnico vsak dan med malico. Tovarišica Magdičeva bralkam in bralcem svetuje in priporoča, s tem pa širi krog bralcev in ljubiteljev knjig.

Redno delo na področju knjižničarstva v TOZD Delta zasluži posebno priznanje. Slovenci veljamo za slabe bralce, zato bi morali v naših delovnih sredinah področju branja beletristike posvečati več pozornosti. Ptujski primer pa nam je ob tem lahko za zgled.

obveščanje

Stališča republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije o obveščanju v združenem delu in njihovo uresničevanje

Odbor za politično propagando in obveščanje pri RSZSS je ob „Stališčih“ pripravil tudi njihovo razlago in napotila za uporabo v praksi, kar objavljamo v današnji številki našega glasila, ker menimo, da so tako razlaga in napotila za dograjevanje sistema obveščanja izrednega pomena.

Prizadevanja zavzetih organizatorjev obveščanja in sindikalnih delavcev za izboljšanje obveščanja v organizacijah združenega dela, ki so bila najbolj odločno izražena v Akcijskem dogovoru o obveščanju v združenem delu (III. srečanje organizatorjev obveščanja, Krško, november 1980), so dobila močno politično podporo. Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je 24. septembra letos obravnaval obveščanje v združenem delu in sprejel „STALIŠČA O RAZVOJU IN DOGRAJEVANJU SISTEMA OBVEŠČANJA V ZDRUŽENEM DELU TER O VLOGI IN NALOGAH ORGANIZACIJ IN ORGANOV ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE (v nadaljnjem besedilu: stališča). Stališča so torej politična podlaga in v nekaterih točkah konkretno napotilo za razvijanje celovitega sistema obveščanja v organizacijah združenega dela oziroma so konkretizacija Akcijskega dogovora iz Krškega z nalogami, ki zavezujejo organe in organizacije zveze sindikatov. Hkrati pa stališča vsebujejo tudi priporočila drugim organom in organizacijam (stališča so objavljena v Sindikalnem poročevalcu, Delavska enotnost številka 40, 8. oktober 1981). Da bi v komisijah za obveščanje pri občinskih svetih zveze sindikatov ter v organizacijah združenega dela (sindikatu, uredništvih, odborih za obveščanje) lahko kar najbolje zastavili delo na tem področju, smo v odboru za obveščanje in politično propagando pripravili nekatera pojasnila, ki naj pomagajo pri uresničevanju omenjenih stališč.

Stališča so politični dokument, ki naj usmerja dejavnost

Pri raztovarjanju flanele, ki smo jo uvozili iz Češke, so hiteli vsi delavci iz skladišča surovin v Novem mestu.

organizacij in organov zveze sindikatov na ključne točke sistema obveščanja v združenem delu in družbi nasploh. Zato nujno presegajo sedanje normativno ureditev tega področja. Posebej zato, ker je zakon o javnem obveščanju (1973) zelo pomanjkljivo opredelil področje obveščanja v združenem delu. Na drugi strani pa stališča upoštevajo druga zakonska določila, posebej pa določila o obveščanju, ki jih predpisuje zakon o združenem delu.

Na področje obveščanja v združenem delu posegata dva nova zakona, in sicer: zakon o družbenem sistemu informiranja in zakon o javnem obveščanju. Zato je nujno, da se tudi organizacije in organi zveze sindikatov (in prek njih tudi organizatorji obveščanja) aktivno vključijo v javno razpravo o teh dveh zakonih. Stališča so tudi podlaga za vključevanje sindikatov v javno razpravo o tem. Torej pričakujemo, da bodo predlagane rešitve ob prizadevanjih odbora RS ZSS za obveščanje in politično propagando našle ustrezno mesto v obeh novih zakonih.

Odbor za obveščanje

Kot prednostno nalogo pri podružbljanju sistema obveščanja v organizacijah združenega dela navajamo ustanovitev odborov za obveščanje. Odbori za obveščanje naj bodo organi, ki bo na ravni delovne organizacije (v sozdu se lahko dogovorijo za koordinacijski odbor za obveščanje, večji dislocirani obrati in večje temeljne organizacije lahko izvolijo svoje odbore,

če menijo, da bo to v prid bolj učinkovitemu obveščanju) oblikoval in načrtoval politiko obveščanja in spremljal ter nadzoroval njeno izvajanje.

Odbor za obveščanje sestavljajo delegati delavcev tozgov se pravi delegati samoupravnih organov tozgov, delegati družbenopolitičnih organizacij na ravni delovne organizacije in delegati uredništva. Delegate delavcev izvolijo na predlog sindikata delavski sveti tozgov (to predlagamo kot začasno rešitev, dokler ne bo novi zakon o javnem obveščanju opredelil na čina volitve delegatov). Celoten koordinacijski in volilni postopek za člane odbora vodi in usklajuje sindikat. Odbor za obveščanje ima svojega predsednika, ki pa ne more biti odgovorni urednik glasila.

Odbori za obveščanje naj bi kot družbeni organi opravljali tudi funkcijo izdajateljskih svetov za glasila. Ob preteku mandata izdajateljskim svetom torej ne bi več volili novih, ampak bi njihovo vlogo prevzeli odbori za obveščanje.

V praksi se je pokazala težnja, da bi odbori za obveščanje postali izvršilni organi delavskega sveta delovne organizacije. Začasno, do sprejema novega zakona o javnem obveščanju, je to možno. V sindikatih pa se bomo zavzemali, da v novem zakonu o javnem obveščanju odbor za obveščanje ne bo izvršilni organ delavskega sveta, temveč bo imel podoben status kot samoupravna delavska kontrola (neposredne volitve).

Odbor za obveščanje predlaga delavskemu svetu, ki v delov-

ni organizaciji odloča o sredstvih, finančni načrt obveščanja in ga seznanja z načinom porabe sredstev, predvidenih za obveščanje. (Finančna sredstva za obveščanje delovna organizacija in tozdi namenja iz materialnih stroškov, razen za osebne dohodke delavcev, ki se ukvarjajo z organizacijo obveščanja).

Uredništvo

Uredništvo je izvršni oziroma izvedbeni organ za obveščanje, ki ureja sredstva obveščanja v organizaciji združenega dela (glasilo, bilten, oglasno desko, razlasno postajo). Uredništvo je pretežno strokovno sestavljeno, kar pomeni, da ga sestavljajo delavci službe za obveščanje (in samoupravljanje) in strokovni sodelavci, ki sodelujejo pri nastajanju glasila (lahko tudi stalni dopisniki, zadolženi v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah ter strokovnih službah za sprotno posredovanje informacij). Uredništvo vodi odgovorni urednik, ki mora biti delavec službe za obveščanje (in samoupravljanje). Tudi imenovanje odgovornega urednika glasila je do sprejema novega zakona o javnem obveščanju in v skladu s sedanjim zakonom še mogoče urejati tako, da ga na predlog odbora za obveščanje imenuje delavski svet delovne organizacije.

V stališčih smo zapisali, da bo „zveza sindikatov uresničevala tudi družbeno vlogo izdajatelja glasil v organizacijah združenega dela“. Uresničevanje družbene vloge izdajatelja sredstev obveščanja v organizacijah združenega dela pomeni, da se

morajo sindikalne organizacije temeljiteje in bolj odgovorno ukvarjati z uresničevanjem temeljnih vsebinskih zasnov sredstev obveščanja (glasil). Prevzem formalnega izdajateljstva zaenkrat presega finančne, kadrovske in organizacijske možnosti sindikata).

Glasilo oziroma druga sredstva obveščanja (če ne gre za posebne, specializirane publikacije, kar mora biti določeno s pravilnikom o obveščanju) so v bistvu glasila združenih delavcev. Torej je razumljivo, da delavci sami prek svojega najvišjega samoupravnega organa — delavskega sveta še naprej zagotavljajo materialne in druge pogoje za izdajanje sredstev obveščanja.

Vse navedene novosti, ki zadevajo podružbljanje obveščanja, morajo ustrezno mesto postopoma najti v pravilnikih o obveščanju. Ni dovolj, da je obveščanje zgolj načelo opredeljeno v samoupravnih sporazumih, o združevanju in v statutih. Obveščanje je treba celovito normirati s posebnim pravilnikom. Tega naj kot samoupravni organ sprejmejo delavski sveti na predlog odbora za obveščanje. Javno razpravo o pravilniku vodi sindikat. Pravilniki morajo zajeti način zagotavljanja javnosti dela organov in organizacij oziroma odgovornost virov informacij, pravice in obveznosti udeležencev v procesih obveščanja, opredeliti morajo vsebino in načine obveščanja (kazalce, nujne informacije in sredstva), položaj in odgovornost službe za obveščanje (in samoupravljanje) ter samoupravno organiziranost obveščanja (razmejitve pristojnosti med odbori za obveščanje, uredni-

štvo in delavskimi sveti) in način financiranja. Pravilniki o obveščanju, lahko vsebujejo tudi vsebinske zasnove posameznih sredstev obveščanja in način nagrajevanja sodelavcev — dopisnikov, lahko pa to področje normativno opredelijo drugi posebni akti.

Kot strokovno podlago za določanje vsebine informacij je republiški svet priporočil uporabo „Temeljnih informacij za delavce“, ki jih je odbor za obveščanje in politično propagando pripravil konec leta 1979. Te „liste“ ni mogoče uporabljati v vsaki organizaciji enako in dobesedno. Nekatera priporočila liste bomo skupšali uveljaviti v zakonu o družbenem sistemu informiranja, zato se bomo aktivno vključili v javno razpravo. (Temeljne informacije za delavce so objavljene v reviji „Obveščanje in odločanje“ št. 1/80.)

Stališča govorijo tudi o celovitosti in enotnosti sistema obveščanja. Naj še enkrat opozorimo, da učinkovito obveščanje pa tudi gospodarska stabilizacija (pomanjkanje roto papirja tudi sodi zraven) narekujeta pogostejšo in bolj kakovostno uporabo oglasnih desk, razglasnih postaj in biltenov, kar je dolžnost službe za obveščanje (in samoupravljanje).

V večini organizacij združenega dela so službe za obveščanje in tajništva samoupravnih organov ločene organizacije (delovne) enote. Izkušnje večjih organizacij ter nedeljivost samoupravljanja in obveščanja pa govorijo v prid združenim službam (centrom) za obveščanje in samoupravljanje. Seveda pa v takih službah ne morejo delati predvsem administrativni delav-

ci, pač pa strokovno usposobljeni delavci, ki poznajo mehanizme samoupravnega odločanja in obveščanja ter so sposobni pripraviti (iz zbranih podatkov in gradiv) razumljive, zanimive in popolne informacije za vse uporabnike. Taka narava dela zato zahteva čimvečjo organizacijsko samostojnost teh služb. S samoupravnimi akti je treba tudi zagotoviti, da bodo te službe odgovorne predvsem samoupravnim organom (delavskemu svetu in odboru za obveščanje).

Stališča vsebujejo še eno novost. Priporočajo namreč (tudi v duhu zakona o javnem obveščanju), da tudi vsi samoupravni organi in družbenopolitične organizacije (poslovni organi in strokovne službe to obveznost že imajo) določijo posamezni-

ke, ki bodo na vseh ravneh sprotno in takoj posredovali informacije o delu teh organov in organizacij. Razumljivo je, da mora biti sindikat kot predlagatelj sam za zgled.

Odbor za obveščanje in politično propagando pri republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije bo na posvetu s predsedniki komisije za obveščanje pri občinskih svetih opredelil tudi naloge komisij in občinskih svetov, ki zadevajo uresničevanje teh stališč.

kri, ki rešuje življenja

Iz realizacije devet-mesečnega plana krvodajalcev v dolenski regiji posredujemo nekaj podatkov:

Plan je dosežen in presežen za 169 litrov krvi, kar so narekemale potrebe po krvi v novomeški bolnišnici. Večina delovnih organizacij se organizirano vključuje v krvodajalske akcije, so pa tudi take, ki niso organizirane pristopile h krvodajalstvu in seveda pri teh tudi realizacija njihovih planov krvodajalstva ne more biti visoka.

Po občinah je realizacija devet-mesečnega plana naslednja: Novo mesto — je zbralo 1.117,86 litrov krvi, Črnomelj 49,30 litrov, Metlika 11,50 l, Trebnje 32,00 l ter Krško 9 litrov krvi.

Odvzemi so organizirani dvakrat tedensko v novomeški bolnišnici, bilo pa je tudi nekaj akcij izven tega centra, v kateri so med drugimi darovali kri tudi brigadirji MDA Suha krajina. Omeniti pa velja tudi 36 krvodajalcev iz MMT Maribor, ki so darovali kri ob obisku v delovni organizaciji Novoteks.

Na skupno 3940 odvzemih krvi je prvič dalo kri kar 700 krvodajalcev, po strukturi pa je največ zaposlenih — 3.748 krvodajalcev, kmetov je 19, gospodinj je 57, dijakov 110 in 6 upokojencev.

V letošnjem letu je bilo ob Dnevu krvodajalcev 761 odlikovancev.

KAM Z ODPADKI

V Sloveniji proizvedemo letno 15 do 20 tisoč posebnih odpadkov. Tako imenujemo odpadke snovi kot so razna odpadna olja, usedline barv, lakov, razredčila, fenoli, uporabljena čistila in topila, kisline, kislinski katran in podobno. Takih odpadkov je štirinajst vrst. Zakon pravi, da morajo odpadke, ki so nevarni za okolje, nevtralizirati in uničiti proizvajalci sami. To je spričo vse večjih količin in nevarnosti za okolje postalo že skoraj nemogoče, zato so v organizaciji Komisije za varstvo okolja pri GZ Slovenije in ob sodelovanju z Zavodom za tehnično izobraževanje Ljubljana proizvajalci odpadkov dogovarjajo, da bi ustanovili podjetje, ki bi za vso Slovenijo reševalo ta problem. Nova delovna organizacija naj bi pričela z delom najkasneje do konca leta 1986.

V skladišču TOZD Delta

po poteh avnoja

Mrzel veter in močan naliv sta nas presenetila v petek, 6. novembra letos, ko smo se odpravili na obisk zgodovinskih mest v Bosni in Hercegovini.

Na avtobusni postaji nas je že čakal kombi, ki smo ga okrasili s parolami in zastavami. Ko je Tone (predsednik OK SZMS – Novo mesto) prinesel še venec, je bila ura že šest, torej skrajni čas, da se odpravimo na pot, če hočemo biti ob deveti uri že v Bihaču.

Na tradicionalnem pohodu „Spoznajmo Kozarsko epopejo in pot delegatov AVNOJ-a“ smo Zdenka, Ivan in jaz zastopali OK SZMS Novo mesto, Staša – Trebnje, Zdenka Metliko ter Ilinka in Tina Črnomelj, vsi skupaj pa smo bili delegacija zletnega območja Novo mesto. Pot do Bihača, kjer je bilo zborna mesto vseh delegacij, je hitro minila predvsem po zaslugi Ilinke, Tine in Staše, ki so nas s svojimi pripovedmi prijetno zabavale.

V Bihaču so nas pričakale delegacije ostalih območij – Siska, Prijedora, Karlovca, Banja – Luke, Gospiča in Bihača. Po okrepčilu smo si ogledali dvorano, v kateri se je leta 1942 odvijalo prvo zasedanje AVNOJ-a. O samem zasedanju nam je pripovedoval kustos muzeja, pozdravil pa nas je tudi predstavnik Skupščine občine Bihač, ki nam je zaželel srečno pot in s tem naš pohod tudi uradno odprl.

Po sestanku štaba karavane smo se napotili proti Titovem Drvarju. Ob pripovedovanju tovariša, ki nam je približal dogodke iz 25. maja 1944, smo si ogledali Drvar z okolico ter prav posebno Titovo pečino. Po kosilu smo se odpeljali v Bosanski Petrovac in nato v Jajce, kjer smo tudi prenočili. Seveda pa smo se šele tu med seboj spoznavali. Naša dekleta so neumorno pela in okoli njih so se začeli zbirati tudi ostali udeleženci pohoda. Toda zgodaj zjutraj smo morali vstati, saj je bilo še toliko za videti, zato nas tudi pesem ni mogla premotiti.

V mestu Jajce smo si ogledali muzej, v katerem je potekalo 29. novembra 1943 zgodovinsko drugo zasedanje AVNOJ-a, k spomeniku pa smo položili venec. Istega dne smo si ogledali še Mrkonjič – Grad, mesto prvega zasedanja ZAVNO BiH in se ob spomeniku Šetihlucima poklonili spominu padlim.

Delavke TOZD Zala po končanem delu pred poslopjem TOZD, ko čakajo na prevoze domov.

Banja Luka nas je sprejela v dežju, naslednjega jutra pa nas je presenetil že sneg. Po zajtrku smo odšli na legendarno Kozaro. Kljub snegu in burji, ki je neusmiljeno žvižgala okoli nas, smo se pri veličastnem spomeniku na Mrakovici s hvaležnostjo in spoštovanjem v srcu spomnili padlih Kozarčanov in vseh žrtev druge svetovne vojne. Po uri zgodovine v muzeju Mrakovici, v kateri nam je predstavnik muzeja skušal opisati trpljenje teh hrabrih ljudi v času naše borbe za svobodo, smo si ogledali še film.

V hotelu Kozara je bil zaključek akcije „Spoznajmo kozarsko epopejo in pot delegatov drugega zasedanja AVNOJ-a“. Ob akciji je bil izdan tudi bilten, v katerem svoja doživetja s pohoda podajajo mladi iz vseh zletnih področij.

Takšna akcija spoznavanja zgodovinskih krajev iz NOB je nujno potrebna, toda zaradi strnjene programa je bilo premalo časa, da bi se med seboj bolje spoznali in izmenjali mnenja. Pokazalo pa se je tudi, da je bilo med pohodom samim preveč zastojev, oz. akcija časovno ni bila izpeljana po programu. Zato smo vse preveč sedeli v avtobusih in kombijih, ker nismo imeli razporeda, namesto, da bi čas izkoristili za ogled krajev. Po treh napornih, toda zanimivih dneh potovanja, smo se razšli. Bogatejši smo bili za marsikatero novo spoznanje o hrabrosti in trpljenju naših ljudi med NOB. Ob koncu pa naj dodam še pojasnilo: v sestavku večkrat omenjam, da smo polagali vence k spomenikom. Vsaka delegacija je imela že vnaprej določen kraj oz. spomenik, kjer bo položila venec – novomeška delegacija ga je položila na Kozari.

Tončka Kralj

ogled tovarne

»pik«

Dne 14. novembra 1981 smo v TOZD „LIBNA“ organizirali strokovni ogled tovarne konfekcije in perila „PIK“ Maribor. Ogled je bil namenjen brigadirjem, pomočnikom, tehničnemu vodstvu in vodjem služb. Kljub majhnemu odzivu – štirinajst udeležencev, smo krenili na pot proti Mariboru.

Kmalu smo se pripeljali pred tovarno „PIK“, kjer nas je tovariško sprejela tovarišica – vodja proizvodnje, ki nas je popeljala v predilnico, kjer nam je predstavila tovarno.

Tovarno sestavljajo: TOZD perilo–šport, Veznine in Adidas s cca 1800 zaposlenimi. Proizvajajo 50 odstotkov izdelkov za domači trg in 50 odstotkov za izvoz. Imajo tudi lastnega zdravnika, zobozdravnika v povezavi z drugo tovarno.

Proizvodnja je precej razdrobljena: majhni nalogi in veliko število desenov. Vendar je glavni poudarek na kakovosti izdelkov in ostri kontroli, kar se odraža tudi v izdelkih, ki so nam bili dani na vpogled.

Tudi za rekreacijo je prekrbljeno in sicer, imajo počitniški dom na Malem Lošnju in dom v Zadru, ki je v adaptaciji.

Po krajšem razgovoru smo si ogledali proizvodne prostore. Še posebno je bilo zanimivo v obratu, kjer izdelujejo nogavice za izvoz (dnevno gre na milijono

ne izdelkov). Norma – 900 komadov. Kljub temu, da so prostori majhni, delo nemoteno in organizirano poteka.

Ko smo zapustili tovarno smo izoblikovali predlog, da bi tak ogled organizirali tudi za delavce iz neposredne proizvodnje, saj bodo le tako znali ceniti svoje delo in ga primerjati z drugim. Delavci na posameznih operacijah imajo ponekod še višje norme kot v naši TOZD. Tudi osebni dohodek je nekje enak našemu delavcu v neposredni proizvodnji, le pri režijskih delavcih je nekoliko višji.

Prijateljsko smo se razšli, delavce tovarne „PIK“ pa povabili, da nas kmalu obiščejo. Po vrnitvi iz Maribora smo prijateljske in tudi poslovne razgovore zaključili v RC Sromlje, kjer nas je obiskal tudi generalni direktor tov. Zdravko Petan. Med drugim je poudaril, da bomo dobro in kvalitetno delali le, če se bomo razumeli. Medsebojni dobri proizvodni odnosi bodo naredili naše izdelke še kvalitetnejše ter pripomogli k našemu boljšemu jutri. Poostri moramo kvaliteto, red in disciplino in če ne bo šlo drugače, izločiti tiste, ki nam to kvarijo in ogrožajo, najbolj pa zagotoviti stimulans pri svojem delu, ki si ga tudi opravičeno zaslužijo. Naj na koncu poudarim, da to ni bil izlet ali pohajkovanje, kot si ga lahko kdo tolmači – le ta ne sodi v našo sredino. S tem ogledom smo si nabrali le novih izkušenj, skratka več znanja, ki ga bomo skušali posredovati svoji delovni sredini. Zatorej mislim, da bo udeležba v bodoče večja, saj je zato odgovoren vsak posameznik, v svojem interesu in v interesu TOZD LIBNA.

MARIJA ŠTAMPFELJ